

SÈRIE 1**L'ENTORN URBÀ I LA NATURALESA****Exercici 1 (2 punts)****Consideracions generals:**

L'alumne haurà escollit d'entre les dues opcions proposades la que li permeti demostrar millor els seus coneixements.

Les dues imatges (núm.1 i núm.2) són suficientment oposades en molts aspectes, però tenen, al mateix temps, punts en comú; per tant, és fàcil d'establir relacions de similitud o divergència.

Per sobre del plantejament concret que faci l'alumne, s'ha de valorar:

1r. La capacitat per observar i analitzar visualment les imatges.

2n. El coneixement i ús adequat de la terminologia.

En l'OPCIÓ A es demana que l'examinand faci una anàlisi formal, és a dir, que indiqui tot el que fa referència a l'estructura, composició, caràcter o particularitat de les formes, línies, colors, tècniques, mides, etc. Alguns d'aquests aspectes són, a més, fàcilment visualitzables a través d'uns croquis, dels quals el corrector pot deduir el grau de comprensió i claredat gràfica de l'alumne. Hi ha diferents tipus de croquis, tots ells vàlids, a través d'ells el corrector ha de valorar la capacitat de l'examinand per entendre l'organització de la imatge.

En l'OPCIÓ B es demana una anàlisi semàntica, és a dir que l'alumne exposi i relacioni qüestions referides al tema i als valors simbòlics i expressius de les obres, així com les interpretacions que poden formar part del bagatge cultural pròpies del batxillerat (històriques, socials, estilístiques) L'alumne pot descriure també la seva particular interpretació de les obres. Cal valorar positivament si, a més, l'examinand és capaç d'establir relacions amb altres autors, obres i moviments.

Tant en una opció com en l'altra, cal tenir en compte que no existeix una resposta única, ni tan sols modèlica, per tant, i només a títol orientatiu per al corrector, esmentem una llista d'idees clau per cada opció. Advertim que, malgrat que les presentem separatament, l'alumne pot respondre interrelacionadament.

OPCIÓ A

Anàlisi comparativa.:

IDEES CLAU:

Similituts:

Cromàtica : Colors terrosos, verdosos (dominants a l'escena). Blaus tènues (part superior)

Caràcter de la llum: Càlida

Divergències:

Compositives:

Tendència a la composició frontal en la imatge A. Tendència a composició en diagonal en la imatge B.

L'acció ocupa el primer pla. (imatge A) L'acció ocupa un segon terme. (imatge B)

Elements repetitius verticals (imatge A) horitzontals (imatge B).

Horitzó alt (imatge A) horitzó mig (imatge B).

Superfície pictòrica plena. (imatge A) Superfície pictòrica alternant ple i buit (imatge B).

Tècniques: Pintura amb *gouache* o aiguada (imatge A) Fotografia a color. (imatge B)

Direcció de la llum: Dreta a esquerra (imatge A). D'esquerra a dreta (imatge B).

Representació de l'espai: Superposició de plans (Opció A., Perspectiva (Opció B).

Diferències de tamany entre la pintura i la fotografia i de format (vertical/horitzontal)

Imatge A. Adolph Menzel (1815-1905): *Paletes en un edifici en construcció*, 1875. Gouache, 40 x 26 cm, Col·lecció privada, Essen.

Síntesi d'idees clau: Format vertical. El pes de la composició recau a la part inferior del quadre, tot i així la composició es podria dividir per tres franges horitzontals, que agrupen tres espais ben diferenciats, que es poden ordenar a partir del seu grau de definició: en un primer pla trobem un grup d'obriers construint un edifici, en un segon lloc, i amb una degradació important del detall, ens trobem amb una espessa massa d'arbres, aquesta està tallada per la gran vertical que crea l'edifici lateral dret, que es pot entendre com a nexa d'unió amb el tercer i últim espai dominat per edificis i el cel, en aquesta darrera zona es tornen a fer evidents els diferents graus de definició de la imatge, que estan al servei de la profunditat espacial. L'obra combina diferents registres pictòrics, que passen des d'un tipus de taca ample i vaporosa que pot tenir ressonàncies de l'impressionisme, a una dedicació per el dibuix i el detall més pròpies del realisme fotogràfic.

La franja on hi apareixen els arbres, que és la més diferent en l'aspecte cromàtic, serveix per diferenciar l'espai de connotacions paisatgístiques (el superior), del que és més narratiu i anecdòtic (l'inferior).

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Valorar l'encert i claredat en el croquis (en cas d'haver-n'hi).

Imatge B. Frank Thiel (1966): *7/9*, 1998. Fotografia, 175 x 239 cm. Galeria Helga de Alvear, Madrid.

Síntesi d'idees clau:

Format horitzontal. La composició està marcada per una gran diagonal que va des de l'angle superior esquerra fins a l'inferior dret, i que divideix la fotografia en dues parts ben diferenciades. En la superior s'hi acumula tot el pes de l'escena: edificis, arbres, etc., en definitiva els trets més paisatgístics; i la part inferior està ocupada per un bast espai buit.

La fotografia ens mostra una imatge de gran detall, on la noció d'espai i profunditat de camp ve donada per la disminució de la mida dels elements que hi participen, i no per cap sistema relatiu al desenfocament.

L'aspecte cromàtic és molt similar a la imatge A, i la distribució dels colors - terrosos a la part inferior, els verds al mig i els blaus tènues a la part superior - marquen zones ben diferenciades. La diferència principal és que aquí els aspectes narratius estan situats a al franja del mig.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Valorar l'encert i claredat en el croquis (en cas d'haver-n'hi).

OPCIÓ B

Anàlisi comparativa:

IDEES CLAU.

Similituds:

En les tipologies d'escena representada. Escenes realistes amb un component social.

En el realisme en tan que són el retrat d'unes situacions no idealitzades.

En les connotacions socials del tema.

Transformació de l'entorn per l'acció humana.

Diferències:

En el període històric i les corresponents tecnologies constructives.

En les velocitats de les transformacions de l'entorn.

En el protagonisme de la figura humana (Imatge A) o de la màquina (Imatge B).

En la tipologia de transformació de l'entorn: Manual (Imatge A) mecanitzada (Imatge B).

En les incidències sobre el territori: Transformacions a escala humana (Imatge A)

Transformacions a escala territorial (Imatge B).

Imatge A. Adolph Menzel (1815-1905): *Paletes en un edifici en construcció*, 1875. Gouache, 40 x 26 cm, Col·lecció privada, Essen.

Síntesi d'idees clau: L'obra presenta una escena costumista de la vida d'una ciutat (en aquest cas es podria deduir que es tracta d'una població alemanya). El quadre té una clara tendència narrativa, on els personatges situats en el primer pla prenen especial protagonisme en el moment d'explicar la història: l'impacte de l'home sobre la natura, o si es vol la rapidesa dels avenços del progrés, interpretacions que es poden deduir per la situació dels elements naturals totalment comprimits entre els arquitectònics al mig de la composició. La presència dels paletes en el primer pla, decanta l'equilibri entre els elements arquitectònics i els naturals a favor dels primers. Cosa que permet reforçar les interpretacions anteriors.

Ens trobem amb una escena que malgrat tracti una temàtica realista, no està exempta d'un cert idealisme, que es pot veure en l'armònica distribució dels treballadors. En certa manera es pot considerar que consisteix en una visió quasi ingènua de la realitat obrera i/o urbanística.

Valorar les possibles crítiques socials que puguin sorgir.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Valorar les interpretacions personals de l'obra.

Imatge B. Frank Thiel (1966): *7/9*, 1998. Fotografia, 175 x 239 cm. Galeria Helga de Alvear, Madrid.

Síntesi d'idees clau: fotografia de caire documental, que explica el creixement de les perifèries urbanes. Ens trobem davant d'un paisatge sense atributs especials, de fet es podria tractar de qualsevol ciutat, ja que no hi ha elements que identificadors clars. Això es pot interpretar com una clara al·lusió a la despersonalització que pateixen moltes ciutats modernes, que concentren les característiques diferencials en els centres històrics, per oblidar-se d'elles en els extraradis.

La fotografia és clarament realista, doncs ens dona una visió neutre i crua d'una realitat, en aquest cas molt actual. La presència de les grues serveix per reforçar l'idea de creixement accelerat. Aquí tot sembla dominat per la mà de l'home, inclòs la zona verda que apareix clarament ordenada i delimitada per franges rectes.

La fredor de la imatge fotogràfica està en sintonia amb el impersonal procés urbanístic que fa referència.

Valorar les possibles crítiques socials que puguin sorgir.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Valorar les interpretacions personals de l'obra.

Exercici 2 (8 punts)

Consideracions generals:

- L'examinand té l'opció de resoldre l'enunciat usant diferents graus de figuració. Però, s'ha d'ajustar al que es demana en l'enunciat: valoració de la perspectiva cònica, amb l'altura visual situada a una alçada aproximada de 1'5 m. respecte al terra, i que la il·luminació provingui de la llum solar, cosa que l'obliga a utilitzar estratègies com la taca, el clar obscur, les ombres projectades, etc.
- Valorar les qualitats estètiques, expressives i representatives per les quals l'examinand ha optat.
- Valorar la destresa en l'ús de la tècnica emprada i escollida lliurement.
- El risc en presentar solucions creatives

Ebossos (1 punt):

- Capacitat d'utilització del dibuix com a projecte artístic i com a mitjà de pensament visual.
- Destresa en l'ús del mitjà triat.
- Qualitat progressiva dels esbossos presentats.

Treball de 100 x 70 cm (7 punts)

- Creativitat en la interpretació de la fotografia.
- Composició i domini de la superfície del dibuix.
- Capacitat per representar un espai urbanístic, mitjançant la perspectiva cònica a mà alçada, i situar els elements naturals.
- Capacitat de representació d'elements naturals.
- Es tindrà en compte l'habilitat de l'examinand alhora d'incorporar la llum i les ombres dins del conjunt.
- Aportacions imaginatives en la composició.
- Bon tractament tècnic.
- Altres aspectes que l'examinador pot considerar en funció del tipus de dibuix realitzat.

D'acord amb l'enunciat el corrector pot agrupar els diferents aspectes a avaluar en quatre blocs genèrics:

- A. Lògica en la representació de la perspectiva cònica.
- B. Tractament de la llum
- C. Representació d'elements naturals
- D. Creativitat

SÈRIE 3**ELS HÀBITATS I LA FIGURA HUMANA****Exercici 1** (2 punts)**Consideracions generals:**

L'alumne haurà escollit d'entre les dues opcions proposades la que li permeti demostrar millor els seus coneixements.

Les dues imatges (núm.1 i núm.2) són suficientment oposades en molts aspectes, però tenen, al mateix temps, punts en comú; per tant, és fàcil d'establir relacions de similitud o divergència.

Per sobre del plantejament concret que faci l'alumne, s'ha de valorar:

1r. La capacitat per observar i analitzar visualment les imatges.

2n. El coneixement i ús adequat de la terminologia.

En l'OPCIÓ A es demana que l'examinand faci una anàlisi formal, és a dir, que indiqui tot el que fa referència a l'estructura, composició, caràcter o particularitat de les formes, línies, colors, tècniques, mides, etc. Alguns d'aquests aspectes són, a més, fàcilment visualitzables a través d'uns croquis, dels quals el corrector pot deduir el grau de comprensió i claredat gràfica de l'alumne. Hi ha diferents tipus de croquis, tots ells vàlids, a través d'ells el corrector ha de valorar la capacitat de l'examinand per entendre l'organització de la imatge.

En l'OPCIÓ B es demana que l'alumne exposi i relacioni els valors connotatius de les obres, així com les interpretacions que poden formar part del bagatge cultural pròpies del batxillerat o que són estrictament personals. L'alumne pot descriure també la seva particular interpretació de les obres. Cal valorar positivament si l'examinand és capaç d'establir relacions amb altres autors, obres i moviments.

Tant en una opció com en l'altra, cal tenir en compte que no existeix una resposta única, ni tan sols modèlica, per tant, i només a títol orientatiu per al corrector, esmentem una llista d'idees clau per cada opció. Advertim que, malgrat que les presentem separatament, l'alumne pot respondre interrelacionadament.

OPCIÓ A

Anàlisi comparativa:

Similituds:

Composició: La representació dels dos interiors segueixen la lògica de la perspectiva cònica. Els personatges femenins estan situats a la banda esquerra del conjunt, i ambdues habitacions insinuen obertures cap a l'exterior.

Forta presència de verticals (bastiments i parets) i diagonals (inclinació del terra i sostre).

Divergències:

Composició: La imatge A és una representació veraç i realista d'un interior, mentre que la imatge B és una representació inestable, on apareixen els elements tal i com si estiguessin flotant.

Color: La imatge A està dominada per colors càlids (ocres, marrons, vermells,...) mentre que a la B els protagonistes són les gammes fredes i neutres (blaus, verds, grisos,...).

Tècniques: La imatge A és un oli sobre tela, i la imatge B és tècnica mixta, sobretot dominada per el *collage*.

Llum: La llum de la imatge A és focal, i prové de l'obertura a l'exterior. Mentre que a la imatge B no es percep una valoració clara de la llum.

Imatge A. Eastman Johnson (1824-1906): *Not at Home*, 1873. Oli sobre paper encolat damunt fusta, 67,3 x 56,5 cm, Brooklyn Museum of Art.

Síntesi d'idees clau: format vertical. La composició està dominada per les dues verticals paral·leles que formen els bastiments de la porta que separa les dues sales, i per les diagonals que dibuixen el terra (a la part inferior) i el sostre (en la part superior) que fugen cap el punt de llum situat fora del camp visual del quadre. Hi ha una tercera diagonal de sentit invers que comença aproximadament en l'angle inferior esquerra i arriba a l'altura del cotxet infantil, aquesta serveix per donar dinamisme al conjunt.

Les dues verticals de la porta serveixen per separar dos espais ben diferenciats: Una sala il·luminada per llum solar exterior, on s'hi situa un/s personatge/s que no esta/n en el nostre camp visual, i un segon espai a la penombra dominat per la presència d'una figura humana. Cromàticament l'obra és molt harmònica i homogènia, està dominada per colors terrosos i ocres, amb contrapunts de vermells, blaus i grocs saturats en les principals línies de moviment.

La tècnica al oli utilitzada per l'autor és extremadament detallista i minuciosa, i es pot dir que el seu realisme és fins hi tot fotogràfic.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Encert i claredat en el croquis (en cas d'haver-n'hi).

Imatge B. Richard Hamilton (1922): *Interior II*, 1964. Oli, cel·lulosa, *collage* i relleu metàl·lic damunt panell, 122 x 162.5 cm. Tate Gallery.

Síntesi d'idees clau: Composició poc estable i dinàmica marcada per els ritmes que conformen les diferents masses de colors, i sobretot per les diagonals que va des de l'angle inferior dret al mig de la porta, i la de sentit contrari que ressegueix el sòcol de la paret situada al darrera de la figura humana.

La lògica de les normes de representació tridimensional es trenca en el moment de barrejar detallades fotografies amb masses de color totalment planes. Els elements semblen flotar dins l'espai pictòric, i la seva disposició quasi s'ens apareix com aleatòria.

Clara interacció entre les dues tècniques principals emprades – fotografia i pintura – proporcionant diferents registres plàstics, i creant vincles i/o relacions entre una dicció mecànica i una altre d'orgànica o més manual.

Descripció del cromatisme emprat: contrast entre colors freds i escala de grisos amb els càlids (grocs, vermells, etc.), i gran domini de les masses blanques.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Encert i claredat en el croquis (en cas d'haver-n'hi).

OPCIÓ B

Anàlisi comparativa:

Similituds:

Temàtica: Les dues imatges representen escenes d'interiors domèstics amb la presència d'una figura femenina.

Simbologia: En les dos imatges apareixen elements de mobiliari que connoten la procedència acomodada dels dos personatges.

Divergències:

Temàtica: Els interiors són d'èpoques diferents, i la representació femenina connota actituds molt diferenciades: en la imatge A la protagonista es mostra tímida i discreta, mentre que la de la B té molta més presència, l'aspecte narratiu és més irrellevant.

Simbologia: Els quadres que apareixen en la imatge A, es substitueixen per la televisió en la imatge B.

En la imatge A la entrada de llum serveix per fer intuir a l'espectador la presència d'un/s personatge/s o esdeveniments no descrit/s en la pintura. La llum a la imatge B no té cap registre simbòlic.

Imatge A. Eastman Johnson (1824-1906): *Not at Home*, 1873. Oli sobre paper encolat damunt fusta, 67,3 x 56,5 cm, Brooklyn Museum of Art. La llum a la imatge B no té cap registre simbòlic.

Síntesi d'idees clau: L'obra presenta una escena de caire costumista, ambientada en una casa burgesa del s. XIX. L'estil tant del pintor com de la casa que pinta és d'aspecte victorià, sumptuós i ric en detalls, on tots els elements que hi participen semblen tenir la funció de fer més agradable l'estança, igualment que la llum càlida que il·lumina l'habitació.

La pintura és clarament narrativa, i il·lustra el moment en què una de les persones que habita la casa, corre a amagar-se per no ser vista per una visita sobtada (veure la referència al títol). El tractament lumínic que situa al personatge a la penombra de l'escala, i el seu moviment ascendent fugaç, ajuden a descriure la situació.

És interessant el fet que la llum que prové de l'exterior s'utilitzi de manera simbòlica per donar entendre una presència no descrita en el quadre.

Els aspectes considerablement luxosos de la decoració poden donar peu a crítiques, referents a les diferències socials de l'època, doncs els interiors es poden entendre com un mapa de la situació social i personal dels qui l'habiten.

Valorar les possibles crítiques socials que puguin sorgir.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Interpretacions personals de l'obra.

Imatge B. Richard Hamilton (1922): *Interior II*, 1964. Oli, cel·lulosa, *collage* i relleu metàl·lic damunt panell, 122 x 162.5 cm. Tate Gallery.

Síntesi d'idees clau: Hamilton és un dels màxims representants de l'art pop britànic, i en l'obra s'hi poden detectar diversos elements de la cultura pop, com: la televisió, una actriu de cinema, mobiliari contemporani, etc. El tractament pla dels colors, i la seva disposició més o menys aleatòria també fan referència a aquest moviment, així com l'ús de la tècnica del *collage*.

Aquí podem veure la representació d'un interior de manera molt lliure, que pot vincular-se a sistemes de construcció semblants al cubisme i fins hi tot a l'abstracció. Es valoraran positivament totes les referències que es facin al respecte.

Tot i l'esquematisme de la seva representació, es pot deduir que es tracta d'un hàbitat de classe mitjana alta, i si es compara amb la **imatge A**, els elements referents al món modern com la televisió, semblen substituir el luxe del mobiliari i les pintures. Això pot donar peu a crítiques dels hàbits de la vida moderna.

La figura femenina està menys integrada que la **imatge A**, i tot i tenir molta més presència, en l'aspecte narratiu és més irrellevant en el conjunt d'una escena dominada per una gran sensació d'artificialitat.

Valorar les possibles crítiques socials que puguin sorgir.

Valorar l'ús de la terminologia adequada.

Interpretacions personals de l'obra.

Exercici 2 (8 punts)

Consideracions generals:

- L'examinand té la opció de resoldre l'enunciat usant diferents graus de figuració. Però, s'ha d'ajustar al que es demana en l'enunciat: valoració d'una perspectiva cònica, i que la il·luminació provingui de la finestra lateral esquerra, cosa que l'obliga a utilitzar estratègies com la taca, el clar obscur, ombres projectades, etc.
- Es valorarà especialment el naturalisme en la representació de l'interior i la figura humana, així com la resta d'elements que intervenen en la imatge.
- Valorar les qualitats estètiques, expressives i representatives per les quals l'examinand ha optat.
- Valorar la destresa en l'ús de la tècnica emprada i escollida lliurement.
- Valorar el risc en presentar solucions creatives

Ebossos (1 punt):

- Capacitat d'utilització del dibuix com a projecte artístic i com a mitjà de pensament visual.
- Destresa en l'ús del mitjà triat.
- Qualitat progressiva dels esbossos presentats.

Treball de 100 x 70 cm (7 punts)

- Creativitat en la interpretació del quadre de Joan Miró.
- Composició i domini de la superfície del dibuix i correcta relació entre figura i fons.
- Proporcions de la figura humana en si mateixa i en relació amb l'espai.
- Capacitat per representar un espai interior domèstic versemblant i introduir-hi una figura humana d'aspecte real.
- Es tindrà en compte l'habilitat de l'examinand alhora d'incorporar la llum i les ombres dins del conjunt.
- Aportacions imaginatives en la composició.
- Bon tractament tècnic.
- Altres aspectes que l'examinador pot considerar en funció del tipus de dibuix realitzat.
- Valorar la capacitat de saber identificar els objectes o elements en el quadre de Joan Miró.
- Reinterpretar més elements dels que s'exigeixen en l'enunciat i que figuren en aquesta pintura de Joan Miró s'ha de valorar positivament.